

LAIVADATA ON NYT AUKI

VARKAUDEN MUSEOT JA ELKA AVASIVAT AINEISTOJA VAPAASEEN KÄYTTÖÖN

Hanna-Kaisa Melaranta,
Varkauden museot

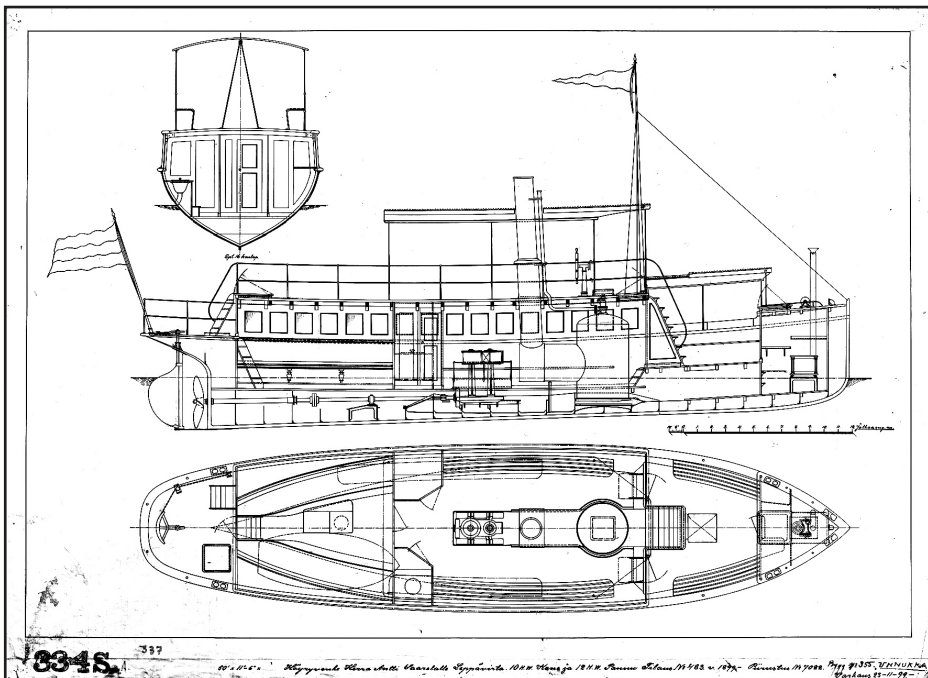
Varkauden museot ja Elinkeinoelämän keskusarkisto Elka löivät hynttyyt (ja arkistot) yhteen. Yhteistyön tuloksena on julkaistu laivadata.fi-palvelu, joka avaa Varkauden Pirtinniemen telakan arkistoaineistot avoimena datana kaikille vapaasti tutustuttavaksi ja käytettäväksi.

Paul Wahl & Co:n, myöhemmin A. Ahlström Osakeyhtiön Varkauden telakka

oli aikanaan yksi Suomen merkittävimmistä sisävesitelakoista. Vuosina 1862–1964 valmistui noin 800 erityyppistä alusta matkustajalaivoista hinaajiin ja varppilaivoihin. Paul Wahl & Co:n ja A. Ahlström Osakeyhtiön Varkauden telakan arkistomateriaaleja säilytetään pääosin Elinkeinoelämän keskusarkistossa ja Varkauden kulttuurihistoriallisessa museossa.

Yhteishanke sai alkunsa vuonna 2015 Opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksen turvin. Hankkeen aikana luotiin alusta aineiston avaamiseen ja myös digitoitiin runsaasti uutta aineistoa. Alkuperäinen arkistoaineisto jää edelleen säilytettäväksi molempiin arkistoihin.

Laivadata.fi-palvelu syntyi tarpeesta. Pirtinniemen laivojen aineistot ovat molempien organisaatioiden kysytyimpiä aineistoja. Ongelmallista käyttäjän, ja myös säilyttäjän, kannalta on tähän asti ollut se,

Matkustajalaiva Unnukan (rak. nro 355) piirustus vuodelta 1899. Varkauden museon arkisto, A. Ahlström Osakeyhtiön kokoelma.

Matkustaja-hinaaja, siipirasalus Zarewna (rak. nro 194) valmistui vuonna 1894. Varkauden museon kuva-arkisto, A. Ahlström Osakeyhtiön kokoelma.

että asiakkaan on ollut mahdotonta tietää, missä organisaatiossa toivottu materiaali sijaitsee. Palvelun myötä mahdollistuu koko aineiston tarkastelu yhtenäisenä, paikasta ja ajasta riippumatta.

Laivadata.fi-verkkopalvelu hyödyntää avointa dataa ja molempien arkistojen kokoelmia. Palvelussa yhdistyvät kaikki saatavilla olevat tiedot Varkauden telakalla rakennettujen laivojen historiasta. Kahden erityyppisen muistiorganisaation aineistojen yhdistäminen antaa mahdollisuuden tarkastella aihepiiriä kattavasti ja mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.

Varkauden museon kuva-arkiston laivakuvat, laivojen tilauskirjat ja -luettelot sekä molempien organisaatioiden laivapiirustuskokoelmat muodostavat yhteisen laivahistorian tietopankin. Koska Varkauden telakka on ollut yksi Suomen suurimmista ja tuotannoltaan laajimmista sisävesitelakoista, on aineisto kansallisesti merkittävää teollisuusperintöaineistoa. Aineisto täydentyy digitointityön edetessä. Tietokannan

pohjana ovat telakan tilauskirjojen sisältö. Näin ollen tämänhetkinen aineisto keskittyy tietoon laivojen rakennusajankohtana. Laivojen linkaaritiedon saattaminen palveluun olisi jo uuden hankkeen aihe.

Pirtinniemen telakan piirustusmateriaali on pääsääntöisesti kuvattu mikrofilmeille, joita säilytetään Elkassa. Laivojen alkuperäisistä piirustuksista vain murto-osa on tiedossa, Varkauden museon kokoelmaan niitä kuulu noin sata. Mikrofilmiltä digitoitujen piirustusten koko ei voi olla niin suuri kuin alkuperäisten. Ne ovat kuitenkin saatavissa palvelusta niin suurena tiedostona kuin mahdollista. Alkuperäiset piirustukset ja laivakuvat ovat korkearesoluutioisia, vaa- tivampaankin painokäyttöön sopivia.

Aineistot avataan CC0 lisenssillä, eli ne ovat käytettävissä rajoituksetta. Vaikka tietojen käyttöä ei voida näin ollen seurata, jäämme mielenkiinnolla odottamaan palautetta ja tietoa siitä, millaisiin uusiin avauksiin laivadataa käytetään.